Eiropas Parlaments
2014-2019

Sesijas dokuments

B8-1237/2016

16.11.2016

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

iesniegts, noslēdzot debates par Komisijas priekšsēdētāja vietnieces/ Savienības augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos paziņojumu,

saskaņā ar Reglamenta 123. panta 2. punktu

par stāvokli Baltkrievijā
(2016/2934(RSP))

Petras Auštrevičius, Dita Charanzová, Ivan Jakovčić, Urmas Paet, Jozo Radoš, Pavel Telička
ALDE grupas vārdā

B8-1237/2016

Eiropas Parlamenta rezolūcija par stāvokli Baltkrievijā
(2016/2934(RSP))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Baltkrieviju, jo īpaši 2015. gada 10. septembra[1], 2012. gada 29. marta[2], 2012. gada 16. februāra[3], 2011. gada 15. septembra[4], 2011. gada 12. maija[5], 2011. gada 10. marta[6] un 2011. gada 20. janvāra[7] rezolūcijas,

– ņemot vērā 2016. gada 11. septembrī notikušās parlamenta vēlēšanas un 2015. gada 11. oktobrī notikušās prezidenta vēlēšanas,

– ņemot vērā EDSO/*ODIHR*, EDSO Parlamentārās asamblejas un Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas (*PACE*) 2016. gada 12. septembra provizorisko paziņojumu par parlamenta vēlēšanām Baltkrievijā,

– ņemot vērā Padomes 2016. gada 16. februāra secinājumus par Baltkrieviju, kuri paredz ierobežojošo pasākumu atcelšanu pret 170 personām un trim Baltkrievijas uzņēmumiem;

– ņemot vērā Reglamenta 123. panta 2. punktu,

A. tā kā EDSO/*ODIHR* un Eiropas Padomes Venēcijas komisija savā nobeiguma ziņojumā par 2015. gada prezidenta vēlēšanām Baltkrievijā iekļāva ieteikumu kopumu, kas Baltkrievijai jāīsteno pirms 2016. gada parlamenta vēlēšanām;

B. tā kā labāku attiecību panākšanai ar Rietumiem, Baltkrievijas iestādes īstenoja vairākus pasākumus, kas, iespējams, ļauj demokrātiskās opozīcijas partijām vieglāk reģistrēties vēlēšanās salīdzinājumā ar iepriekšējām vēlēšanām un nodrošina ārvalstu novērotājiem labāku piekļuvi balsu skaitīšanai, kas patiesībā, saskaņā ar EDSO/*ODIHR* vadītās starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas novērtējumu nepanāca vēlēšanu pareizu norisi saskaņā ar EDSO saistībām un citiem starptautiskajiem pienākumiem un standartiem;

C. tā kā saskaņā ar EDSO/*ODIHR* 2016. gada parlamenta vēlēšanu novērtējumu joprojām pastāv vairākas ilgtermiņa sistēmiskas nepilnības, tostarp tiesiskā regulējuma ierobežojumi attiecībā uz politiskajām tiesībām un pamatbrīvībām; tā kā tika uzskatīts, ka vēlēšanu komisijas joprojām nav neatkarīgas, ņemot vērā to, ka tajās nav opozīcijas pārstāvju; tā kā agrīnā balsošanā, skaitīšanā un aprēķināšanā bija vērojama virkne procesuālu pārkāpumu un trūka pārredzamības;

[1] Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0319.
[2] OV C 257E , 6.9.2013., 9. lpp.
[3] OV C 249E , 30.8.2013., 57. lpp.
[4] OV C 51E , 22.2.2013., 140. lpp.
[5] OV C 377E , 7.12.2012., 162. lpp.
[6] OV C 199E , 7.7.2012., 182. lpp.
[7] OV C 136E , 11.5.2012., 57. lpp.

D. tā kā saskaņā ar ANO īpašo ziņotāju par situāciju cilvēktiesību jomā Baltkrievijā tiesiskās un administratīvās sistēmas, kuras nosaka cilvēktiesību ierobežojumus, joprojām ir nemainīgas un divi „šķietami“ neatkarīgie parlamenta deputāti tikai uzsver, ka process tiek „vadīts“;

E. tā kā kopš 1994. gada Baltkrievijā nav notikušas brīvas un godīgas vēlēšanas saskaņā ar vēlēšanu tiesību aktiem, kas atbilst EDSO/*ODIHR* starptautiski atzītiem standartiem;

F. tā kā, lai uzlabotos attiecības starp ES un Baltkrieviju, Baltkrievijai ir ievērojami jāsekmē vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvība, ierindas pilsoņu un opozīcijas aktīvistu politisko tiesību ievērošana un tiesiskuma un pamattiesību respektēšana; tā kā Eiropas Savienība joprojām ir stigri apņēmusies turpināt cilvēktiesību, tostarp vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvības, aizstāvēšanu Baltkrievijā;

G. tā kā ES 2016. gada februārī atcēla piecus gadus pret Baltkrieviju piemērotos ierobežojošos pasākumus, parādot labas gribas žestu, lai mudinātu Baltkrieviju uzlabot situāciju attiecībā uz cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu; tā kā ir konstatēts, ka ir pieliktas nelielas pūles, lai pirms 2016. gada vēlēšanām risinātu dažus jau sen pastāvošus jautājumus, kamēr joprojām pastāv daudzi neatrisināti jautājumi attiecībā uz vēlēšanu juridisko un procedurālo tiesisko regulējumu;

H. tā kā divas Baltkrievijas vēlēšanu novērošanas grupas — „Cilvēktiesību aizstāvji par brīvām vēlēšanām” (*HRD*) un „Tiesības izvēlēties — 2016” (*R2C*) — ir paudušas nosodījumu par to, ka iepriekšējo vēlēšanu laikā nav ievērota virkne starptautisko standartu, norādot, ka šīs vēlēšanas nav uzskatāmas par Baltkrievijas pilsoņu gribas ticamu atspoguļojumu;

I. tā kā Baltkrievijas novērotāju grupas ir savākušas konkrētus pierādījumus par plašiem centieniem valsts mērogā palielināt vēlētāju kopējo skaitu piecu dienu agrīnās balsošanas periodā (2016. gada 6.–10. septembrī) un vēlēšanu dienā (2016. gada 11. septembrī);

J. tā kā centriski labējie Baltkrievijas opozīcijas spēki 2015. gada 18. novembrī pirmo reizi nāca klajā ar kopīgu vienošanos par sadarbību, lai vienoti kandidētu 2016. gada parlamenta vēlēšanās;

K. tā kā Parlamentam pašlaik nav oficiālu attiecību ar Baltkrievijas parlamentu; tā kā 2015. gada 18. un 19. jūnijā pirmo reizi kopš 2002. gada Parlamenta delegācija attiecībām ar Baltkrieviju oficiālā vizītē apmeklēja Minsku;

L. tā kā Baltkrievijas parlamentam nav oficiāla statusa *Euronest* parlamentārajā asamblejā;

M. tā kā Baltkrievijai bija konstruktīva loma nolīguma veicināšanā par uguns pārtraukšanu Ukrainā;

N. tā kā konflikts Ukrainā ir padziļinājis Baltkrievijas sabiedrības bažas par iekšējās situācijas destabilizāciju varas pārmaiņu rezultātā, kas nenozīmē un nevar nozīmēt to, ka Baltkrievijas iedzīvotāji ir atteikušies no savām cerībām veikt būtiskas reformas un īstenot miermīlīgus centienus pārveidot savu valsti;

O. tā kā Baltkrievijas ekonomika vairāk nekā 20 gadus ir atradusies stagnācijā, daudzām nozarēm joprojām atrodoties valsts īpašumā un administratīvas pārvaldības un kontroles sistēmas pakļautībā; tā kā Baltkrievijas ekonomiskā atkarība no Krievijas ekonomiskās palīdzības nepārtraukti palielinās un tā kā Baltkrievijas ekonomiskie rezultāti ir vieni no Eirāzijas Ekonomikas savienības valstu zemākajiem rezultātiem, proti Baltkrievijas IKP 2015. un 2016. gadā samazinājās par vairāk nekā USD 30 miljardiem;

P. tā kā Baltkrievija ir vienīgā valsts Eiropā, kas joprojām piemēro nāvessodu, tā kā 2016. gada 4. oktobrī Baltkrievijas Augstākā tiesa apstiprināja *Siarhei Vostrykau* piespriesto nāvessodu; tā kā tā 2016. gadā bija ceturtā reize, kad Baltkrievijas Augstākā tiesa apstiprināja nāvessodu;

Q. tā kā ANO īpašā referenta jautājumos par cilvēktiesību stāvokli Baltkrievijā 2016. gada 21. aprīļa ziņojumā norādīts, ka, neskatoties uz intensīvākiem kontaktiem starp Baltkrieviju, ES un Amerikas Savienotajām Valstīm, joprojām notiek cilvēktiesību pārkāpumi un nav konstatētas nekādas būtiskas izmaiņas;

R. tā kā cilvēktiesību organizācijas ir vērsušas uzmanību uz jaunajām opozīcijas iebiedēšanas metodēm un *Eduard Palchis, Mikhail Zhamchuzhny* un *Uladzimir Kondrus* arestu 2015. un 2016. gada beigās, no kuriem divus pēdējos Baltkrievijas cilvēktiesību centrs '*Viasna*' dēvē par politiskajiem ieslodzītajiem;

S. tā kā patlaban Baltkrievija būvē pašu pirmo savā vēsturē kodolelektrostaciju Astravjecā, kas atrodas pie ES robežas; tā kā šo būvniecību *de facto* vada un finansē Krievija un Krievijas uzņēmumi, kas pārstāv atomenerģijas un finanšu nozares;

1. joprojām ir dziļi nobažījies par trūkumiem, kurus 2015. gada valsts prezidenta vēlēšanās un 2016. gada parlamenta vēlēšanās konstatējuši neatkarīgi starptautiski novērotāji, atzīst, ka centieni panākt progresu ir bijuši ļoti nelieli un nepietiekami; atzīmē, ka no jauna ievēlētajā parlamentā būs viens opozīcijas un viens nevalstiskā sektora pārstāvis; tomēr uzskata, ka šāda pārstāvība drīzāk ir politiska iecelšana, nevis vēlēšanu rezultāts, jo šos pārstāvjus iecēla administrācija;

2. aicina Baltkrievijas iestādes sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem nekavējoties atgriezties pie darba attiecībā uz vēlēšanu visaptverošu reformu, kas veido daļu no plašāka demokratizācijas procesa; uzsver, ka nepieciešams ieviest EDSO/*ODIHR* ieteikumus laikus pirms pašvaldību vēlēšanām 2018. gada martā un stingri ievērot tos praksē; uzsver, ka tam ir izšķiroša nozīme pilnīgu ES un Baltkrievijas attiecību potenciāla sasniegšanā;

3. aicina Baltkrievijas varas iestādes jebkuros apstākļos nodrošināt demokrātijas principu, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu saskaņā ar Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, ANO Cilvēktiesību padomes vispārējā periodiskā pārskatā sniegtajiem ieteikumiem un starptautiskajiem un reģionālajiem cilvēktiesību instrumentiem, kurus ir ratificējusi Baltkrievija;

4. aicina Baltkrievijas valdību reabilitēt visus atbrīvotos politieslodzītos un pilnībā atjaunot viņu pilsoniskās un politiskās tiesības;

5. pauž bažas par to, ka kopš 2000. gada Baltkrievijā nav reģistrēta neviena jauna politiskā

partija; aicina Baltkrieviju attiekties no visiem ierobežojumiem šajā ziņā;

6. aicina Baltkrievijas valdību nekavējoties atcelt Baltkrievijas Krimināl kodeksa 193. panta 1. punktu, kas paredz sodu par nereģistrētu sabiedrisko asociāciju dibināšanu un piedalīšanos to darbībās, un atļaut sabiedriskām asociācijām un organizācijām pilnībā, brīvi un netraucēti darboties likumīgā veidā; īpaši pievērš Komisijas uzmanību tam, ka pašlaik 193. panta 1. punkta un citu ierobežojošu pasākumu piemērošanas rezultātā vairāk nekā 150 Baltkrievijas nevalstiskās organizācijas ir reģistrētas Lietuvā, Polijā, Čehijas Republikā un citās vietās; atzīmē nekonsekvenci ES centienos palielināt tās finansiālo palīdzību ar Baltkrievijas valdības kontrolētu kanālu palīdzību, kamēr uz starptautisko finansiālo atbalstu nevalstiskajam sektoram Baltkrievijā joprojām attiecas smags nodokļu slogs;

7. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un Komisiju prioritāri risināt iepriekš minētās bažas notiekošajā ES un Baltkrievijas cilvēktiesību dialogā un šajā sakarībā paplašināt ES sadarbību ar visiem starptautiskajiem dalībniekiem, piemēram, Apvienoto Nāciju organizāciju, Eiropas Padomi, EDSO un, visbeidzot, Baltkrievijas opozīciju un neatkarīgo pilsonisko sabiedrību, lai sekmētu Baltkrievijas iestāžu iesaistīšanos cilvēktiesību ceļveža izstrādē;

8. nosoda to, ka Baltkrievija ir vienīgā Eiropas valsts, kurā vēl arvien tiek piespriests nāvessods, kas ir pretrunā Eiropas vērtībām; prasa nekavējoties noteikt moratoriju nāvessoda izpildei un ieviest izmaiņas krimināl kodeksā, lai atceltu nāvessodu; atgādina, ka nāvessods ir necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās, kura atturošā ietekme nav apstiprinājusies un kurš padara tiesu kļūdas neatgriezeniskas; uzskata, ka nav pieņemami tas, ka nāvessods tika piespriests dienu pēc tam, kad Eiropas Savienība atcēla lielāko daļu no sankcijām pret Baltkrieviju;

9. aicina EĀDD un Komisiju turpināt un paplašināt atbalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras darbojas Baltkrievijā un ārvalstīs, saskaņā ar ES kritiskās iesaistes politiku attiecībā uz Baltkrieviju; šajā sakarībā uzsver, ka ir jāatbalsta visi neatkarīgie informācijas avoti Baltkrievijas sabiedrībā, tostarp plašsaziņas līdzekļi, kas raida baltkrievu valodā no ārzemēm; uzskata, ka ir svarīgi turpināt atbalstīt izglītības programmas un iestādes, kuras darbojas izsūtījumā, piemēram, Eiropas humanitāro zinātņu universitāti, kas atrodas Viļņā;

10. norāda, ka 2014. gada janvārī tika sāktas sarunas par vīzu režīma atvieglošanu ar mērķi uzlabot cilvēku savstarpējos kontaktus un iedrošināt pilsoniskas sabiedrības veidošanos; uzsver, ka nepieciešams paātrināt progresu šajā sakarībā;

11. pauž īpašas bažas par drošības problēmām, kuras rada Baltkrievijas kodolelektrostacijas būvniecība Astravjecā, kas atrodas mazāk nekā 50 km no Viļņas; pārliecinoši mudina Baltkrievijas iestādes iesaistīties konstruktīvā sadarbībā ar visām attiecīgajām starptautiskajām iestādēm, ES un tās dalībvalstīm, lai stingri ievērotu ANO Espo un Orhūsas konvencijas un parādītu politisko gribu ES piemērotajiem riska un drošības novērtējumiem, kas tiek īstenoti pēc Fukušimas katastrofas;

12. stingri aicina Komisiju saistībā ar plānoto ES un Baltkrievijas enerģētikas dialogu, piešķirt prioritāti drošības un pārredzamības jautājumam attiecībā uz Baltkrievijas kodolelektrostaciju un aicina Komisiju iesniegt Parlamentam un dalībvalstīm, īpaši tām,

kuras atrodas kaimiņos Baltkrievijai, regulārus ziņojumus par tās centieniem nodrošināt augstāko kodoldrošības standartu līmeni saistībā ar šā kodolobjekta būvniecību; aicina Komisiju nodrošināt, ka ES finanšu iestādes un mehānismus, piemēram, Eiropas Investīciju banku vai Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku (ERAB) nevar tieši vai netieši izmantot, lai finansētu Astravjecas kodolelektrostaciju, un novērtēt, vai ES garantija, kuru agrāk 2016. gadā piešķīra EIB, atbilst ES sankcijām, kuras ir noteiktas Krievijas Federācijai;

13. atbalsta Komisiju tās „kritiskās iesaistes" politikas īstenošanā ar Baltkrievijas varas iestādēm un pauž arī savu gatavību veicināt šīs politikas īstenošanu, izmantojot arī Parlamenta delegāciju attiecībām ar Baltkrieviju; tomēr atgādina, ka ES jāsaglabā modrība attiecībā uz to, kādiem nolūkiem tiek piešķirti tās līdzekļi, un tai jānodrošina, ka ar tiem neveicina opozīcijas un pilsoniskās sabiedrības situācijas pasliktināšanos;

14. atkārtoti apstiprina savas saistības strādāt Baltkrievijas tautas labā, atbalstot uz demokrātiju vērstus centienus un iniciatīvas un veicinot stabilu, demokrātisku un pārtikušu šīs valsts nākotni;

15. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Komisijas priekšsēdētāja vietniecei / Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos (PV/AP), Eiropas Ārējās darbības dienestam, Padomei, Komisijai, dalībvalstīm, EDSO/*ODIHR,* Eiropas Padomei un Baltkrievijas iestādēm.